

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра англійської філології та методики викладання іноземних мов

Теоретична граматика

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з дисципліни

для студентів

денної та заочної форм навчання

спеціальності 014 «Середня освіта (Мова і література (англійська))»

2022

Мукачево

УДК 37.016:908(072)(075.8)

*Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
протокол № _ від «__» _____ 202 р.*

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри англійської філології та методики
викладання іноземних мов,
протокол № _ від «__» _____ 202 р.*

Рецензент:

М54

О. В. Липчанко-Ковачик. Теоретична граматики: методичні рекомендації до організації самостійної роботи з дисципліни для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 014 «Середня освіта (Мова і література (англійська))» / Укладач О.В. Липчанко-Ковачик.– Мукачево: МДУ, 2022. – 36с. (1,7 авт.арк).

Анотація

Видання містить практичні та інструктивні матеріали до організації самостійної роботи студентів, контрольні і домашні завдання, питання та завдання для самоконтролю та контролю досягнутих результатів навчання та перелік рекомендованих джерел.

Призначене для використання студентами в процесі виконання самостійної роботи у процесі підготовки до різних видів занять та форм контролю. Методичні вказівки розроблені у відповідності до програми дисципліни «Теоретична граматики».

© МДУ

© Липчанко-Ковачик О.В. 2022

ЗМІСТ

1	Передмова	4
2	Методичні вказівки до виконання самостійної роботи	5
2.1	Самостійна робота, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять	9
2.2	Пошуково–аналітична робота	14
2.3	Наукова робота	15
3	Зміст питань за темами дисципліни, що винесені на самостійну роботу	16
	Тема 1	16
	Тема 2	17
	Тема 3	18
	Тема 4	18
	Тема 5	19
	Тема 6	19
	Тема 7	20
	Тема 8	20
4	Контрольні і домашні завдання для самостійної роботи	23
5	Тестові завдання для самоконтролю та контролю досягнутих результатів навчання	26
6	Критерії оцінювання самостійної роботи студентів	30
7	Список рекомендованих джерел	35

1. ПЕРЕДМОВА

Мета дисципліни – набуття студентами теоретичних знань та граматичних вмінь в академічній та професійній сферах; формування здатності до наукового розуміння та аналізу граматичних категорій, механізмів граматики з метою формування необхідних компетентностей для успішного здійснення майбутньої професійної діяльності.

Завданням вивчення дисципліни є теоретична і практична підготовка студентів до здатності науково визначати та аналізувати граматичні поняття, явища, категорії; до вміння оперувати граматичними термінами та граматичними механізмами .

Предметні результати навчання. В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні поняття теоретичної граматики (принципи, методи, способи та прийоми);
- основні терміни і поняття, основні методи і прийоми теоретичного вивчення сучасної англійської мови;
- головні напрями дослідження граматичної будови англійської мови;
- різницю між поняттями мова – мовлення, речення – висловлення, текст – дискурс, когезія – когерентність;
- типи мовленнєвих актів;
- принципи текстуальності;
- підходи до синтаксичного аналізу речення, метод розкладання на безпосередні складники;
- розрізняти аналітичні і синтетичні форми;
- членувати мовленнєвий відрізок на синтагми;
- поділяти речення на безпосередні складники;

уміти:

1. Систематизувати матеріал про граматичний устрій англійської мови;
2. аналізувати основні наукові досягнення лінгвістичних досліджень, застосовувати їх під час з'ясування мовних проблем;
- 3.самостійно переробляти поточну наукову інформацію з граматичних досліджень мови і знаходити в ній елементи, необхідні для впровадження у педагогічну практику.

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів (далі – СРС) є складовою навчального процесу і основним засобом опанування навчального матеріалу дисципліни «Теоретична граматики», в час, вільний від обов’язкових навчальних занять.

Мета СРС – сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної ознаки та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання СРС – вивчення тем, питань, винесених на самостійне опрацювання студентами, засвоєння певних знань, умінь, навичок, закріплення та систематизація здобутих на лекціях та інших аудиторних заняттях знань, їх застосування при виконанні практичних завдань та творчих робіт, виявлення прогалин у системі знань із предмета, забезпечення підготовки студентів до поточних аудиторних занять, контрольного заходу та підсумкового (модульного чи семестрового) контролю.

Зміст СРС визначається навчальною програмою, робочою програмою навчальної дисципліни «Теоретична граматики», цими методичними матеріалами та методичними матеріалами (рекомендаціями, вказівками) до практичних і семінарських занять з названої дисципліни. СРС виконується згідно з методичними вказівками та у відповідності до переліку і завдань до них (табл. 1).

Таблиця 1. Розподіл годин за темами

Назви тем змістового модуля	ДФН	ЗФН
	СРС	СРС
Тема 1. The scope of theoretical grammar. Basic linguistic notions. Language and speech. Linguistic theory. Relations in the language. Theoretical grammar and its subject. General principles of grammatical analysis. General characteristics of language as a functional system. Notions of system and structure. General characteristics of linguistic units.	4 (з них 2 год на опрацювання матеріалу лекції / 2 год – матеріалу, що не читається на лекціях)	10
Тема 2. Grammatical meaning. Grammatical structure. The notion of grammatical meaning. Types of grammatical meanings. Grammatical categories. The notion of opposition. Transposition and neutralization of morphological forms. Neutralization. Transposition.	4 (2/2)	10

Тема 3. Parts of speech problems. Classical approach. Distributional approach. Functional approach. Complex approach. Comparison of the division of words into parts of speech in English and Ukrainian.	6(4/2)	10
Тема 4. The noun. The verb. The adjective. The numeral. The pronoun. General characteristics. Grammatical categories. Classifications of English verbs.	6 (4/2)	10
Тема 5. Functional parts of speech. General characteristics. Conjunction. Article. Particle. Preposition.	4 (2/2)	10
Тема 6. Syntax. General characteristics of syntax. Kinds of syntactic theories. Basic syntactic notions. Syntactic relations.	6 (4/2)	10
Тема 7. The sentence and the utterance. The sentence. Different approaches to the study of the sentence. Communicative types of sentence in English. The problem of sentence. Dependency grammar Sentence analysis.	4 (2/2)	10
Тема 8. Principal and secondary parts of sentence. Subject. Predicate. Types of predicate. Object. Attribute. Adverbial modifier. Different types of adverbial modifier. Types of adverbial modifier. Introductory subject.	4 (2/2)	10
Разом годин	52	110

З урахуванням змісту, цілей та завдань, що вирішуються у процесі СРС з дисципліни «Теоретична граматики», вирізняються три її основних види:

I – СРС, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять і вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;

II – пошуково-аналітична робота;

III – наукова робота.

Таблиця 2. Види СРС та форми контролю

Види та форми СРС.	Форма контролю та звітності
<i>I. Підготовка до поточних аудиторних занять</i>	
1.1. Опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, обов'язкових та додаткових літературних джерел	1.1. Активна участь у різних видах аудиторних занять
1.2. Вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання	1.2. Перевірка правильності виконаних завдань під час консультацій та аудиторних занять
1.3. Виконання домашніх завдань, написання рефератів, підготовка доповідей	1.3. Перевірка правильності виконання завдань, написання рефератів, заслуховування доповідей
1.4. Виконання та письмове оформлення завдань, тестів	1.4. Перевірка правильності виконання завдань і тестів під час аудиторних занять та консультацій
1.5. Підготовка до семінарських, практичних занять	1.5. Активна участь у семінарських, практичних заняттях
1.6. Підготовка до підсумкового (семестрового) контролю	1.6. Перевірка екзаменаційних робіт
1.7. Підготовка до виконання комплексної (або ректорської) контрольної роботи (ККР)	1.7. Виконання ККР (РКР)
<i>II. Пошуково-аналітична робота</i>	
2.1. Пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2.1. Доповідь за підготовленими матеріалами та їх оцінювання на аудиторних заняттях
2.2. Аналітичний розгляд наукових публікацій	2.2. Доповідь та обговорення результатів виконаної роботи під час аудиторних занять
2.3. Аналіз конкретних практичних ситуацій, виконання ситуаційних вправ і т. п.	2.3. Участь у обговореннях, виконання ситуаційних вправ тощо
<i>III. Наукова робота</i>	
3.1. Участь у наукових конференціях, семінарах, круглих столах тощо	3.1. Доповіді на наукових конференціях, семінарах, круглих

	столах тощо
3.2. Підготовка наукових публікацій (наукових статей, тез тощо)	3.2. Обговорення з викладачем підготовлених матеріалів, подання до друку

Для реалізації СРС у процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують завдання різних типів і рівнів складності. Студенту пропонуються типи завдань, які передбачають отримання матеріального результату.

Перший рівень СРС забезпечує засвоєння предметних знань, основних понять та термінів, видів та способів діяльності, формування навичок, умінь, але не передбачає самостійного застосування набутого.

Другий рівень СРС формує певні навички та вміння самостійно застосовувати засвоєні знання для виконання певних завдань:

- виконання вправ, тестів, розв'язання правничих ситуацій за лекційними матеріалами теми;
- підготовка контрольних запитань для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу теми;
- узагальнення теоретичних матеріалів за допомогою опорно-інформаційних схем;
- підготовка письмових робіт аналітичного характеру за тематичними матеріалами (рефератів, роз'яснень, консультацій) тощо.

Третій рівень передбачає самостійний інформаційний пошук, прийняття самостійних рішень та творчий рівень застосування набутих знань, навичок, умінь:

- підготовка тез доповіді, написання статей (в тому числі у фахових наукових виданнях), написання курсових та дипломних робіт з тем, що вивчається з дисципліни «Теоретична граматики».

У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні опрацювати прослуханий лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти, опрацювати питання, які винесені на самостійне вивчення. Перевірку засвоєння знань студенти здійснюють за допомогою контрольних питань для опрацювання лекційного матеріалу і підготовки до практичних занять, які охоплюють основні положення, що підлягають засвоєнню студентами відповідно до кожної теми дисципліни «Теоретична граматики».

Окрему увагу слід приділити засвоєнню рекомендованої основної та додаткової літератури за кожною темою.

Одним із важливих засобів у засвоєнні знань є написання рефератів. Написання реферату повинне починатись із складання продуманого змісту, який складається зі вступу, 2–3 розділів, які можуть ділитись на підрозділи. У вступі визначається мета і завдання, об'єкт і предмет дослідження, практичне і теоретичне значення теми.

В основній частині розкривається зміст досліджуваної проблеми.

Робота повинна завершуватись висновками, в яких викладаються основні результати дослідження.

Важливим засобом у засвоєнні знань студентами є вирішення ситуаційних задач, яке повинно носити творчий, аналітичний та самостійний характер з детальним обґрунтуванням рішень.

2.1. Самостійна робота, що забезпечує підготовку до поточних аудиторних занять

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення конкретної навчальної дисципліни, а саме: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, практикумами, методичними вказівками тощо.

Зміст СРС з конкретної дисципліни може складатися з таких видів:

- уважне слухання і конспектування лекцій;
- підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних, семінарських, лабораторних тощо);
- виконання практичних завдань протягом семестру;
- самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни згідно з навчально-тематичним планом, оформлення звіту про самостійну роботу;
- реферування, анотування рекомендованої літератури;
- формулювання висновків і підсумків;
- відповіді на запитання і самостійне формулювання запитань до навчальної теми;
- складання термінологічних словників, планів;
- підготовка до усіх видів контролю, в тому числі до курсових, модульних і комплексних, ректорських контрольних робіт та підсумкової державної атестації;

При планування СРС рекомендується користуватись нормами витрат часу (табл.1), які встановлені на основі багаторічного досвіду викладачів з організації самостійної навчальної роботи студентів.

Таблиця 3

Рекомендовані норми часу на СРС

№ з/п	Вид самостійної роботи	Навантаження, академічних годин
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	0,5 год./1 год. аудиторних занять
2.	Підготовка до семінарських занять	1 год./1год. аудиторних семінарських занять
3.	Підготовка до контрольних заходів (контрольних робіт, тестування, семестрового контролю)	9 год./1 кр. ECTS

4.	Підготовка і написання рефератів тощо	до 18 год. на реферат
5.	Опрацювання окремих розділів програм, які не викладаються на лекціях	3 год./1 год. лекційного матеріалу

Опрацювання лекційного матеріалу. Важливу роль у СРС відіграють лекції. Вони слугують тим підґрунтям та інструментом, що спрямовують студентів до найраціональнішого вивчення навчальної дисципліни, дають йому знання в обсязі, необхідному для подальшого поглибленого вивчення навчальної дисципліни, роз'яснюють найскладніші поняття та положення навчальної дисципліни. Плідна робота студентів на лекціях є запорукою подальшого успішного оволодіння тим необхідним масивом знань, що сприятиме формуванню із студента фахівця з необхідним рівнем знань та навичок. На початку лекції, як правило, викладач оголошує її тему, план проведення та необхідну навчальну літературу і нормативно-правові джерела на наукову і спеціальну літературу він також посилається у ході лекції. Тому студенти повинні уважно слухати викладача, аналізувати отримувану інформацію, а також конспектувати найважливіші та необхідні масиви інформації. Наприкінці лекції можна поставити викладачеві запитання, отримати роз'яснення незрозумілих положень. Належне ведення конспекту забезпечить збереження необхідної інформації, яку у будь-який час можна буде проаналізувати.

Робота над конспектами лекцій, планами практичних занять. При підготовці до практичних занять студент уважно читає складений ним конспект лекції та аналізує повторно отримувану інформацію, звіряє наявність викладеного на лекції та законспектованого ним матеріалу із планом практичного заняття, що знаходиться у навчально-методичному комплексі та методичних матеріалах для практичних занять із обраної дисципліни. При відсутності у конспекті матеріалу з окремих питань лекції, неповне розкриття того чи іншого питання або винесення їх на самостійне опрацювання чи написання реферату, доповіді зобов'язує студента звернутися до рекомендованих підручників, навчальних посібників і нормативно-правових актів.

Вивчення навчального матеріалу з підручників, навчальних посібників, робота з нормативно-правовими джерелами, опрацювання матеріалу за першоджерелами, науковою і спеціальною літературою.

Читання. В залежності від характеру матеріалу, що потрібно опрацювати під час СРС, застосовують різні прийоми читання. *Ознайомче читання* дозволяє отримати про книгу чи статтю загальну уяву. Спочатку вивчають титульну сторінку, анотацію, передмову. Після з'ясування сумарних даних про видання знайомляться зі змістом (переліком розділів). Встановлюється коло питань, які розглянуті автором. Далі гортаються сторінки, читаються вибірково місця, щоб «схопити» сутність матеріалу, решта швидко переглядається. Подумки треба поновити сутність книги.

Після ознайомчого читання студент повинен вміти коротко переповісти зміст оглянутого видання.

Вивчаюче читання має на меті детальне засвоєння матеріалу з книги чи статті. Воно відбувається після ознайомчого етапу і триває певний час. Вивчаюче читання потребує зосередженості, повернень до опрацьованого, заглиблення у проблему, що викладена, самоперевірок. Необхідно робити записи, витяги, конспект. Завдання вивчаючого питання – ґрунтовне сприйняття матеріалу і можливість його добре запам'ятати.

За характером читання може бути суцільним та вибіркоким. При *суцільному* читається весь текст, не робиться ніяких пропусків. При *вибірковому* – читаються певні фрагменти тексту.

Записи під час читання. При опрацюванні матеріалу для СРС потрібно вести записи, інакше малознайомий матеріал швидко забувається. Такі записи можна робити на полях книги чи статті (якщо це видання з вашої особистої бібліотеки), на окремих аркушах, у зошиті, на картках. На полях роблять помітки олівцем. Визначають найбільш важливі місця, доповнюють своїми знаннями чи міркуваннями викладене, позначають твердження, що викликали схвали або були не зрозумілі. У разі необхідності такі помітки можна стерти. На окремих аркушах роблять записи для тематичних підбірок матеріалу, який потім треба систематизувати. У зошитах опрацьовують великі за обсягом роботи. Картки використовують у разі подальшої компоновки обробленого матеріалу у вигляді картотеки. Записи повинні містити повні вихідні дані про видання. При цитуванні ставлять лапки, у місцях пропуску слів автора – крапки. Обов'язково нотується сторінка видання, рекомендується розділ та параграф. Записи слід починати після ознайомчого читання. Включати в них потрібно найбільш суттєві для видання положення, цифрові дані, основні факти чи гіпотези, нові висновки тощо. Завдання таких записів – швидко відновлювати уявлення про зміст роботи, з вичерпною повнотою пам'ятати та вміти розповісти про окремі, важливі частини тексту.

Конспектування. Воно дає можливість повністю засвоїти самостійно опрацьований матеріал. Застосування конспектування свідчить про значущість певних відомостей у даній СРС. Зміст конспекту повинен дозволити студенту:

- 1) чітко формулювати тематику вивченого;
- 2) робити план засвоєного матеріалу та логічно членувати на частини створений текст;
- 3) розуміти місце самостійно опрацьованого матеріалу у контексті відповідних предмету та галузі знання;
- 4) виділяти у вивченому головне;
- 5) вміти наводити приклади для ілюстрації опрацьованого;
- 6) пов'язувати в систему знання, що були та здобуті самостійно;
- 7) уявляти, як використати самостійно здобуті знання на практиці.

У конспект вносяться тільки найбільш важливі відомості з матеріалу, який вивчається самостійно. Кожний запис потрібно попередньо продумати. Писати слід чітко, швидко, використовувати зрозумілі скорочення слів та умовні позначки. У записах роблять інтервали, залишають береги на кожному аркуші, щоб можна було вносити доповнення, уточнення, виправлення, власні коментарі. Кожну нову думку починають з абзацу. Виділяють назви розділів, визначення, схеми, формули, важкі та найбільш значні місця. Конспект є ефективним якщо міцно закріплює у пам'яті самостійно отриману інформацію.

Складання плану. План – це сукупність основних думок, назв елементів тексту у формі питання чи твердження. Самостійне складання плану сприяє глибокому аналізу тексту: розумінню структури, виділенню основних положень, визначенню головного, відволіканню від менш змістовного, логічному членуванню матеріалу на частини, групуванню власних думок щодо опрацьованого матеріалу.

Формулювання тез. Тези – це коротко сформульовані основні положення тексту, стисле викладення головних його ідей, які увібрали в себе сутність переробленого самостійно матеріалу. Їх записують у вигляді цитат із тексту або своїми словами. У тезах внаслідок їх лаконічності відсутні приклади, що доводять певні факти. Однак тези втраять свій сенс якщо студент не в змозі буди навести ці приклади по пам'яті. Вміння складати тези є свідомством високого рівня підготовки студента та його СРС.

Сприйняття нового матеріалу повинне супроводжуватися його розумінням, яке забезпечує повноту та глибину засвоєної студентом інформації. Зрозуміти – це повністю осягати зміст та форму самостійно вивченого явища чи предмета дійсності, його історичний розвиток та новизну, спрямованість, теоретичну та практичну значущість опрацьованого матеріалу у співвідношенні зі знаннями, отриманими раніше. Головним показником розуміння матеріалу, вивченого самостійно, є вміння правильно використовувати його у нових умовах.

Семінарські заняття. Мета семінарських занять полягає у закріпленні і поглибленні набутих теоретичних знань студентів, опануванні навичками їх застосування при вирішенні конкретних процесуальних ситуативних питань, контролі за засвоєнням матеріалу, стимулюванні самостійної роботи щодо засвоєння основних положень та вивчення специфіки галузі права.

Студент, беручи участь у семінарському занятті, семінарі, при обговоренні того чи іншого питання повинен:

- чітко формулювати основні теоретичні положення;
- обґрунтовувати і доводити свої міркування і твердження;
- давати повну і стислу відповідь на поставлене запитання;
- доповнювати доповідача тощо.

У процесі самостійної підготовки до семінарських занять студенти повинні всебічно розглянути і усвідомити зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати необхідну літературу (підручники, навчальні посібники,

наукову та спеціальну літературу). Перевірку засвоєння своїх знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю. Найзручніше у навчальному процесі використовують комп'ютер, він допомагає здійснювати пошук і систематизацію необхідної інформації, мінімізує витрати часу на такі дії, оптимізує самостійну роботу студентів, надає доробкам студентів закінченого і естетичного вигляду.

Загальні вимоги до учасників семінарського заняття:

- обов'язково прочитати текст першоджерела та рекомендовану додаткову літературу;
- підготуватися до виступу з кожного питання плану семінару;
- підготувати відповіді на запитання, наведені під кожним із пунктів плану заняття;
- рекомендовано виступати не з місця, а перед усією аудиторією;
- викладати думки своїми словами, а не завченими фразами, формулюваннями;
- будувати виступ згідно з планом, користуючись конспектом лише в разі цитування першоджерел;
- враховувати, що кожен виступ має складатися з трьох частин: вступу, основної частини і висновку;
- вільно триматися перед аудиторією, грамотно і переконливо говорити;
- кожен студент бере участь в обговоренні всіх питань семінару;
- після відповіді товариша вміти прокоментувати основне положення проблеми, задати йому додаткове запитання;
- формулювання своєї позиції розпочинати словами „я стверджую, що...“, „я вважаю, що...“, „моя позиція з цього питання така...“;
- для підтвердження або ж спростування тієї чи іншої тези наводити аргументи (цитати з тексту першоджерела, або думки, істинність яких обґрунтована).

Тести. Особливим способом контролю знань студентів є тестове опитування. Особливість роботи при підготовці до тестового контролю полягає у тому, що позитивне виконання тестових завдань потребує точних знань, доброї пам'яті, а у певних випадках – розвитку інтуїтивного мислення, оскільки під час тестування заборонено користуватися будь-якими джерелами.

Тестове завдання складається з одного питання і декількох відповідей, серед яких одна чи кілька правильних. Студент повинен вказати на правильні відповіді. У кінці заняття викладач робить висновок щодо рівня підготовки студентів до заняття, відзначає позитивні і негативні сторони відповідей, аналізує їх та ставить завдання на наступне заняття.

Самостійне вивчення визначених тем дисципліни. СРС включає також самостійне поглиблене вивчення за визначеним переліком тем дисципліни, з яких не проводяться практичні заняття. Студенти в процесі

такої роботи користуються підручниками, навчальними посібниками, монографіями, науковими статтями. Відповіді на поставлені питання теми повинні бути розширеними, обґрунтованими з посиланням на науково-теоретичні джерела. Перевірка результатів такої СРС (у вигляді письмової роботи чи реферату) здійснюється під час проведення запланованої індивідуально-консультативної роботи викладача зі студентами за графіком роботи кафедри чи індивідуальним графіком, узгодженим між викладачем та студентом, та під час окремих аудиторних занять. Під час перевірки результатів СРС оцінюється як письмовий результат СРС, так і усна доповідь студента з визначеної теми. Результатом перевірки повинне стати нарахування відповідної кількості балів відповідно до визначених критеріїв оцінювання.

Підготовка до модульного контролю та інших форм поточного контролю здійснюється студентами шляхом написання контрольних робіт, виконання тестових завдань, вивчення матеріалу за переліком питань.

2.2. Пошуково-аналітична робота

Пошуково-аналітична робота є складовою СРС і полягає у проведенні самостійного пошуку джерел нормативно-правового, науково-теоретичного і практичного характеру з тем дисципліни «Кпаінознавство», що дозволяє глибше і детальніше опанувати всі питання, визначені тематичним планом.

Пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Робота із каталогами бібліотек. Для належної підготовки фахівця-правознавця вивчення тієї чи іншої правової дисципліни тільки за допомогою конспекту лекцій та навчальних посібників, підручників є недостатнім. Тому студентам вкрай необхідно опрацювати першоджерела, наукову і спеціальну літературу. Її перелік, як правило, наводиться у навчально-методичному комплексі навчальної дисципліни.

Для отримання необхідної літератури студент зобов'язаний розпочати її пошук у бібліотеці. Якщо у методичному комплексі наводиться список додаткової літератури з усіма необхідними реквізитами (автор, назва джерела, місце та рік видання), то необхідно звернутися до алфавітного каталогу бібліотеки та знайти у ньому картку із необхідним джерелом і бібліотечним шифром. Якщо ж студент проводить наукове дослідження обраної правової проблеми, готує наукову доповідь, виступ на конференцію і йому не відомі реквізити джерела або саме джерело, то необхідно звернутися до систематичного бібліотечного каталогу. В цьому випадку завдання студента зводиться до пошуку необхідної галузі (підгалузі) права і в її межах знайти картку з необхідним джерелом та бібліотечним шифром. В інформаційно-бібліотечному комплексі МДУ зручною для користування є система комп'ютерних каталогів.

В подальшому студент повинен оформити за встановленим зразком бібліотечне замовлення на літературу (внести шифр знайденого джерела та усі необхідні реквізити).

Робота із комп'ютерними інформаційними системами. Великий обсяг необхідної навчально-методичної та наукової інформації містить у собі мережа Internet, яка може бути використана студентами у підготовці до занять, написанні доповідей, рефератів, курсових робіт та ін.

Активне і раціональне використання засобів технічного забезпечення і новітніх технологій сприятиме ефективній підготовці до навчальних занять, розширенню і поглибленню знань.

2.3. Наукова робота

Наукова робота студентів може здійснюватись за такими напрямками:

- робота у студентських наукових гуртках;
- написання наукових доповідей, статей;
- участь у наукових спеціалізованих конференціях, круглих столах, семінарах (з підготовкою наукових доповідей, тез тощо);
- написання курсових робіт на теми дисципліни.

Оцінюванню підлягає тільки та наукова робота, яка тісно пов'язана з тематикою дисциплін.

Типові теми курсових робіт з дисципліни «Теоретична граматика»

- *Типологія граматичних категорій в англійській та українській мовах.
- *Морфологічна структура слів (іменника, прикметника, дієслова, прислівника, числівника) в англійській та українській мовах.
- * Типологія частин мови в англійській та українській мовах.
- * Прагматичні аспекти висловлювання (на матеріалі англійської та української мов).
- * Артикль та артикльові слова в англійській мові.
- * Категорія ступеня якості і вживання елятивних форм ступеня якості.
- * Проблема вигуків як частини мови та їх класифікації.

3. ЗМІСТ ПИТАНЬ ЗА ТЕМАМИ ДИСЦИПЛІНИ, ЩО ВИНЕСЕНІ НА САМОСТІЙНУ РОБОТУ

Тема 1. The scope of theoretical grammar. Basic linguistic notions. Language and speech. General characteristics of the grammatical structure of language. Theoretical grammar and its subject. General principles of grammatical analysis. General characteristics of language as a functional system.

Додаткові питання для СРС:

- Phonological level of language.
- Morphology.

Питання для обговорення:

- Describe the subject-matter of the discipline.
- What does theoretical grammar investigate?
- Give the definition of grammar.

Рекомендовані теми рефератів:

- The problem of Perfect Forms in English.
- The problem of interjection as the part of speech..
- Semantic and pragmatic aspects of a sentence.

Список рекомендованої літератури:

НБ: 1, 4, 5; Б: 1, 2, 3; Д: 7, 8, 10

Тема 2. Grammatical meaning. Grammatical structure. The notion of grammatical meaning. Types of grammatical meanings. Grammatical categories. The notion of opposition. Transposition and neutralization of morphological forms. Neutralization. Transposition.

Додаткові питання для СРС:

- Linguistic theory.
- Relations in the language.
- Textlinguistics.

Питання для обговорення:

- What is the present day view of gender problem?
- What are basic units of language and speech?
- What is language system and speech?
- What is a morpheme? What types of morphemes do you know?

Рекомендовані теми рефератів:

- Homonymous morpheme.
- Interrelation of different branches of linguistics.
- Singularia Tantum vs Pluralia Tantum.

Список рекомендованої літератури: НБ:1, 4, 5; Б: 1, 2, 3; Д: 8, 10, 12

Тема 3. Parts of speech problem. Classical approach. Distributional approach. Functional approach. Complex approach. Comparison of the division of words into parts of speech in English and Ukrainian.

Додаткові питання для СРС:

- Why is the – ‘s so shiftable?
- What is the implicit and lexico-grammatical meaning of the adjective as a part of speech?
- What accounts for the fact that not all adjectives can be used in comparative and superlative degree?

Питання для обговорення:

- Examples of “double Genetive” in Modern English.
- The use of nouns as an attribute in Modern English.
- Substantivization of adjectives.

Рекомендовані теми рефератів:

- Functional transposition of grammatical forms.
- Forms of expression of the category of aspect.
- The category of mood.

Список рекомендованої літератури: НБ: 1, 2, 6, 9; Б: 1, 2, 3, 4; Д: 6

Тема 4. The noun. The verb. The adjective. The numeral. The pronoun. General characteristics. Grammatical categories. Classifications of English verbs. .

Додаткові питання для СРС:

- What are the means of expressing modality?
- How did the perfect forms originate historically?
- What is the preposition-like phrases?

Питання для обговорення:

- Qualitative, quantitative and circumstantial adverbs.
- What are predication and modality?
- What is time and tense?

Рекомендовані теми рефератів:

- Valency of the verb.
- Thematic and rhematic clauses.
- Substantivization of adjectives and adjectivization of nouns.

Список рекомендованої літератури: НБ: 1,4, 5, 6, 9; Б: 1, 2, 3, 5, 6; Д: 9

Тема 5. Functional parts of speech. General characteristics. Conjunction. Article. Particle. Preposition.

Додаткові питання для СРС:

- What is predicate and what is predicative?
- The problem of the category of gender.
- How are English verbs classified?

Питання для обговорення:

- The problem of interjection.
- Pronoun and pronominal units.
- Operatory words.

Рекомендовані теми рефератів:

- The Article.
- Parataxis and Hypotaxis.
- Parentheses and insertions.

Список рекомендованої літератури: НБ: 1, 5, 9; Б: 1, 2, 3, 6; Д: 9

Тема 6. Syntax. General characteristics of syntax. Kinds of syntactic theories. Basic syntactic notions. Syntactic relations.

Додаткові питання для СРС:

- Conditional and concessive clauses.
- Types and kinds of phrases.
- Loose parts of the sentence.

Питання для обговорення:

- Specify the compound, complex and mixed type of composite sentence.
- Discuss the theories of a sentence.
- What is quasi-sentence?

Рекомендовані теми рефератів:

- Attributive clauses and their types.
- Textual linguistics.
- Actual division of the sentence.

Список рекомендованої літератури: НБ: 1, 5,6, 7; Б: 1, 2, 3, 4; Д: 5

Тема 7. The sentence and the utterance. The sentence. Different approaches to the study of the sentence. Communicative types of sentence in English. The problem of sentence. Dependency grammar Sentence analysis.

Додаткові питання для СРС:

- Semantic aspect of a sentence.
- Pragmatic aspect of a sentence.
- Cognitive aspect of a sentence.

Питання для обговорення:

- Syntactical connection in a sentence (agreement, government, adjoining) .
- Defining a sentence.
- What type of sentence sequences do you know?

Рекомендовані теми рефератів:

- Complex parts of the sentence in Modern English.
- Textual grammar.

Список рекомендованої літератури: 1; 2; 11.

Тема 8. Principal and secondary parts of sentence. Subject. Predicate. Types of predicate. Object. Attribute. Adverbial modifier. Different types of adverbial modifier. Types of adverbial modifier. Introductory subject.

Додаткові питання для СРС:

- What do secondary parts of sentence modify?
- Difficulties in finding out the criteria for distinguishing between the secondary parts of a sentence.

Питання для обговорення:

- What is pseudo-complex sentence.
- Parentheses.
- What is wildlife of the Northern Ireland?

Рекомендовані теми рефератів:

- Asyndeton.
- Coordination and subordination.

Список рекомендованої літератури: НБ: 1, 5,6, 7; Б: 1, 2, 3, 4; Д: 5

КОНТРОЛЬНІ І ДОМАШНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Variant 1

I. Choose the correct variant

1. Syntax deals with ...
 - a) Paradigmatic and syntagmatic properties;
 - b) The way words are combined;
 - c) The way words are built.
2. Who is considered to be the founder of transformational – generative grammar?
 - a) Zelling Harris;
 - b) Noam Chomsky;
 - c) G. Pocheptsov.
3. How many kernels of the sentence are commonly associated with the English language?
 - a) 6;
 - b) 3;
 - c) 10.
4. Which of the following is not the kind of syntactic theories?
 - a) Transformational – generative grammar;
 - b) Communicative syntax;
 - c) Word – group theory.
5. What is the “theme”?
 - a) Something known;
 - b) Something additional;
 - c) Something new.

II. Make the definitions correct:

1. Compound nouns are formed with the help of:
2. The noun possesses the grammatical meaning of:
3. Noun can be used in the sentence in all syntactic functions but:
4. The category of aspect is realized through the opposition of:
5. The adjective expresses the categorical semantics of the ...of a substance:

III. Point out the subject and say by what it is expressed:

1. Henry brought his mother some flowers.
2. Uncle Jim considered him a fool.
3. The leading lady was excellent.
4. There are a lot of letters in the mail box.
5. The brave deserved the reward.

Variant 2

1. A succession of spoken or written sentences is...
 - a) Cohesion;
 - b) Coherence;
 - c) Deixis.
2. Identification by pointing is a...
 - a) Deixis;
 - b) Cohesion;
 - c) Coherence.
3. Two major categories of lexical cohesion are:
 - a) Anaphoric, cataphoric;
 - b) Reiteration, collocation;
 - c) Theme, rheme.
4. Anaphoric relations...
 - a) Look back in the text for their interpretation;
 - b) Look forward in the text for their interpretation;
 - c) Look back and forward.
5. Which of the following is not the type of deictic markers?
 - a) Social;
 - b) Temporal;
 - c) Prepositional.

II. Make the definitions correct:

1. Adjectives which express properties determined by the direct relation to some other properties are:
2. The linguistic representation of the objective category of quantity is a category of:
3. The infinitive in free use has its own subject it is introduced by the:
4. Some scholars admit the existence of:
5. The specific less/least combinations are called:

III. Define the kinds of subordinate clauses (subject, object, predicative):

1. Miss casement stopped what she was doing and stared at Rainsborough.
2. What you saw tonight was an ending.
3. About what was to come she reflected not at all.
4. It's odd how it hurts at these times not to be part of your proper family.
5. The trouble with you, Martin, is that you are always looking for a master.

5. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ТА КОНТРОЛЮ ДОСЯГНУТИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Noun is the only notional part of speech which can be combined with:

- a) adverbs;
- b) prepositions;
- c) postpositional particles.

Which of the syntactic functions is not fulfilled by the noun in English?

- a) subject;
- b) predicate;
- c) attribute;
- d) object.

3. Describe the noun *cat* according to the following characteristics:

- a) proper; common;
- b) animate; inanimate;
- c) human; non-human;
- d) countable; uncountable.

4. The category of gender in English is:

- a) formal;
- b) meaningful;

5. For the bulk of English nouns the category of gender is:

- a) constant feature category;
- b) variable feature category.

6. Define the gender characteristics of the following nouns - *teacher, smoke, landlord, hostess*.

- a) feminine -
- b) neuter gender -
- c) common gender -
- d) masculine -

Transpositional reduction of the category of gender, i.e. the use of the neuter gender nouns with feminine or masculine pronouns (vessel – she), is known as a special stylistic device of “...”.

8. Define the number category characteristics of the following nouns - *news, car, shorts, salt, man, cattle*.

- a. Singularia Tantum nouns -
- b. Pluralia Tantum nouns -
- c. regular countable nouns - ...

9. The most widely accepted theory of the category of case in English is:

- a) “the theory of positional cases”;
- b) “the theory of prepositional cases”;
- c) “the theory of possessive postpositive” ;
- d) “the theory of limited case”.

10. Transform the following word combinations, if possible, into word combinations with the genitive: (e.g.: operation of my friend à my friend's operation):

the problem of unemployment, the article written by Tom, coats for men, a distance of one mile, the leg of a table

Define the semantic types of the genitive in the following word -combinations:

three hours' walk, my father's coat, a new women's shop, Ms. Flom's contribution.

a)denoting possession -

b)denoting qualification -

11. The following tense forms appeared later than others in the course of historical development:

a)the present tense forms;

b)the past tense forms;

c)the future tense forms.

12. Modal shade of meaning is inherent for the verbal forms of:

a)the past tense;

b)the present tense;

c)the future tense.

13. Verbal aspective semantics in English is rendered:

a)only grammatically;

b)lexically and grammatically;

c)only lexically.

15. The category of voice in English includes:

a)two voice forms (active and passive);

b)three voice forms (active, passive and medial);

c)four voice forms (active, passive, medial and reflexive).

16. In which of the following sentences the combination of the verb *to bewith participle II* is a) a passive voice form; b) compound nominal predicate?

a)A. The door was painted.

b)B. The door is being painted.

c)C. The door was painted by the landlord.

17. Define the semantic type of the active voice forms in the following sentences:

a) She undressed before going to bed. b) The lady was selling the cakes. c) The cakes sold out quickly. d) They divorced a long time ago.

a)reflexive meaning;

b)reciprocal meaning;

c)medial meaning;

d)active meaning proper.

18. Define the type of the Subjunctive mood in the following sentences (according to Prof. Blokh's classification - Subjunctive I, Subjunctive II, Subjunctive III, Subjunctive IV):

a)A. It is essential that the teacher respect his students.

b)B. You might have asked me about it.

c)C. If I had known about your arrival, I would have hurried.

d)D. If I had known about your arrival, I would have hurried.

19. “The category of state words” in English (afraid, sorry, etc.) make:

a)a separate part of speech;

b)a subclass of the adjectives;

c)a subclass of the adverbs.

20. Define what grammatically relevant groups the following adverbs belong to: *quickly, often, clockwise, once, there*

a)qualitative adverbs - _____ ;

b)quantitative adverbs - _____ ;

c)circumstantial adverbs - _____.

21. The adverbs that belong to the following group can form the degrees of comparison:

a)qualitative;

b)quantitative;

c)circumstantial.

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Theoretical grammar and its subject.
2. General principles of grammatical analysis.
3. General characteristics of language as a functional system.
4. Notions of “system” and “structure”.
5. Language and speech.
6. Paradigmatic and Syntagmatic relations in the language.
7. General characteristics of the grammatical structure of language.
8. Morphology and syntax as two parts of linguistics description.
9. The notion of “grammatical meaning”.
10. Types of grammatical meaning.
11. Grammatical categories.
12. The notion of opposition.
13. Grammatical classes of words.
14. Syntactico-distributional classification of word-classes.
15. Principles of classification.
16. General characteristics of a noun.
17. The category of number.
18. The category of case.
19. The problem of the category of gender in English.
20. General characteristics of a verb.
21. Possible classifications of English verbs.
22. The category of voice and aspect.
23. The non-finite forms of the verb.
24. The category of tense.
25. General characteristics of an adjective.
26. The category of degrees of comparison.
27. The pronoun. The types of pronouns.
28. The adverb. The category of state.
29. The article. Functions of the article in the sentence.
30. Secondary parts of speech.
31. The subject-matter of syntax.
32. The sentences and its properties.
33. Structural classification of sentences. The simple sentence.
34. Communicative types of sentences.
35. Primary parts of the sentence. Subject.
36. Primary parts of the sentence. Predicate.
37. Secondary parts of the sentence.
38. Compound sentence.
39. Complex sentence.
40. The theme and the rheme.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

СРС оцінюється в межах комплексної оцінки знань, виходячи із видів роботи та критеріїв оцінювання з урахуванням особливостей навчальної дисципліни, обсягу годин, що відведені навчальним планом.

Самостійна (індивідуальна) студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Критеріями оцінювання можуть бути:

- при усних відповідях: повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, періодичних видань тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки;

- при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність оформлення письмової роботи, підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки та інших технічних засобів.

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання враховуються такі рівні знань студентів:

1-й рівень – низький. Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу. Відповідь при відтворенні навчального матеріалу – елементарна, фрагментарна, зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення;

2-й рівень – середній. Студент володіє повним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, порівняння теоретичних знань із практичними прикладами. Відтворюється основний навчальний матеріал, виконуються завдання за зразком, володіння елементарними вміннями навчальної діяльності.

3-й рівень – достатній. Студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Знання істотних ознак понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, самостійне застосування знань в стандартних ситуаціях, володіння розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням), вміння робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента повна, правильна, логічна, обґрунтована та без власних суджень. Студент здатен самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності.

4-й рівень – високий. Знання глибокі, міцні, узагальнені, системні та творчо застосовуються. Навчальна діяльність має науково-дослідницький характер, позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні проблемні ситуації, шукати шляхи їх вирішення, виявляти і захищати свою особисту позицію.

Оцінювання тестових завдань

Студентом надані правильні відповіді на:

0–25 % тесту – оцінка “незадовільно”;

26–50 % тесту – оцінка “задовільно”;

51–75 % тесту – оцінка “добре”;

76–100 % тесту – оцінка “відмінно”.

Критерії оцінювання реферату:

➤ оцінка “відмінно” – реферат написано самостійно, формальні вимоги до реферату виконано, проблему повністю розкрито, висновки містять наукові пропозиції. Для написання реферату студент використав не тільки підручники, а і першоджерела;

➤ оцінка “добре” – реферат написано самостійно, всі вимоги до реферату виконані, проблема розкрита; наявні граматичні помилки;

➤ оцінка “задовільно” – реферат написано самостійно, але не всіх вимог дотримано, розкриття проблеми неповне;

➤ оцінка “незадовільно” – реферат написано самостійно, вимог не дотримано, проблему не розкрито; реферат написано несамоітійно.

Критерії оцінювання відповіді студента на семінарському занятті на питання, що були винесені на самостійне опрацювання

➤ оцінка “відмінно” – вичерпна відповідь на питання семінарського заняття. Студент відповідає логічно, послідовно, систематично. Відповідь свідчить про глибоке знання матеріалу. Студент опанував основну й додаткову літературу з теми, рекомендованої планом семінарського заняття. Доповідає впевнено, творчо, у доповіді виявляє науковий підхід, не підглядає у конспект, доцільно використовує терміни, правильно пояснюючи їх. Правильно відповідає на більшість питань викладача та учасників семінарського заняття;

➤ оцінка “добре” – студент виявляє досить повні знання матеріалу, не припускається у своїй відповіді суттєвих неточностей, засвоїв основну літературу, рекомендовану планом. Дає відповіді на питання викладача та учасників семінарського заняття. Доволі часто під час відповіді користується конспектом;

➤ оцінка “задовільно” – студент виявляє знання матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і роботи за спеціальністю. Доповідач сильно «прикутий» до конспекту, припускається помилок. Матеріал не повно розкриває проблему. Відповідає на поставлені запитання з помилками, однак спроможний зі сторонньою допомогою виправити їх;

➤ оцінка “незадовільно” – студент відповідає, читаючи з конспекту, без допомоги якого у матеріалі орієнтується слабо, допускає принципові помилки. Відповідає на поставлені запитання тільки зі сторонньою допомогою. Матеріал не розкриває проблему; студент читає з конспекту, матеріал відповіді студента розкриває проблему поверхово чи фрагментарно. На запитання викладача та студентів відповіді не може.

Оцінювання за чотирибальною системою:

➤ оцінка “відмінно” – студент повно і всебічно розкриває питання теми, винесені на самостійне опрацювання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідної теми і може аргументовано її доводити;

➤ оцінка “добре” – загалом рівень знань студентів відповідає викладеному вище, але мають місце деякі упущення при виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;

➤ оцінка “задовільно” – студент розкрив питання, винесені на самостійне опрацювання, в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і не самостійно;

➤ оцінка “незадовільно” – студент не в змозі дати відповідь на поставлене запитання або відповідь неправильна, студент не розуміє суті питання, не може зробити висновки.

*оскільки контроль за результатами СРС здійснюється під час аудиторних занять, оцінки за СРС інтегруються в оцінки за аудиторну роботу

7. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Базова

1. Alexeyeva I. Theoretical Grammar Course of Modern English. Курс теоретичної граматики сучасної англійської мови: Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ/ I. Alexeyeva. – Нова Книга, 2007
2. Булатецька Л. І. Теорія і теоретизація у лінгвістиці : Підручник / Л. І. Булатецька. – Нова Книга, 2004
3. Верба Г. В. Довідник з граматики англійської мови / Г. В. Верба, Л. Г. Верба. – Освіта, 1995
4. Верба Л. Г. Граматика сучасної англійської мови : Довідник / Л. Г. Верба, Г. В. Верба. – Логос, 2004
5. Верба Л. Г. Грамматика современного английского языка (справочник) / Л. Г. Верба, Г. В. Верба. – Логос, 2001
6. Харитонов І. К. Теоретична граматика сучасної англійської мови : Реком. МОНУ як навч. посібник для студ. ВНЗ / І. К. Харитонов. – Нова Книга, 2008

Допоміжна

7. Anderson J. M. The grammar of case: towards a localist theory / J. M. Anderson. – Cambridge University Press, 1971.
8. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of the English Language / D. Crystal. – Cambridge University Press, 2000. – 489 p.
9. Crystal D. The Cambridge Encyclopedia of Language / D. Crystal. – Cambridge University Press, 1995. – 472 p.
10. Comrie B. Aspect: An Introduction to the Study of Verbal Aspect and Related Problems / B. Comrie. – Cambridge : Cambridge University Press, 1995. – 142 p.
11. Comrie B. Tense / B. Comrie. – Cambridge : Cambridge University Press, 1993. – 139 p.
12. Dick S. Functional Grammar / S. Dick. – Amsterdam : North Holland, 1978.
13. Fillmore C. The case for case / Ch. Fillmore // Universals in linguistic theory. – London : Holt, Rinehart & Winston, 1968. – P. 1–88.
14. Fries Ch. The Structure of English / Ch. Fries. – New York, 1952. – 304p.
15. Halliday M. A. An introduction to functional grammar / M. A. Halliday. – L. : Edward Arnold, 1990. – 109 p.
16. Malikova O. V. Modern English Grammar: general theoretical and pragmatic aspects O. V. Malikova. – Kyiv, 2005.
17. Matthews P. H. Syntax / P. H. Matthews. – Cambridge : Cambridge University Press, 1992. – 306 p.
18. Nunan D. Introducing discourse analysis / D. Nunan. – London : Penguin Group, 1993. – 134 p.
19. Wierzbicka A. The Semantics of Grammar / A. Wierzbicka. – Amsterdam, 1988.
20. Арібжанова І. М. Структура простого речення (формально-граматичний аспект) / І. М. Арібжанова. – К. : ВПЦ «Київський ун-т», 2001. – 128 с.
21. Ахманова О. С. Современные синтаксические теории / О. С. Ахманова, Г. Б. Микаэлян. – М. : Едиториал УРСС, 2003. – 165 с.
22. Бархударов Л. С. Грамматика английского языка / Л. С. Бархударов, Д. А. Штелинг – М.: Высшая школа, 1973. – 423 с.
23. Блох М. Я. Теоретическая грамматика английского языка / М. Я. Блох. – М. : Высшая школа, 1983. – 383 с.
24. Бондарко А. В. Основы функциональной грамматики. Языковая интерпретация идеи времени / А. В. Бондарко. – СПб : Изд-во С.-Петербургского ун-та, 1999. – 260 с.
25. Бондарко А. В. Теория морфологических категорий / А. В. Бондарко. – Л. : Наука, 1976. – 255 с.
26. Бондарко А. В. Функциональная грамматика / А. В. Бондарко. – Л. : Наука, 1984. – 133 с.
27. Бурлакова В. В. Синтаксические структуры современного английского языка / В. В. Бурлакова. – М. : Просвещение, 1984. – 112 с.

28. Смирницкий А. И. Морфология английского языка / А. И. Смирницкий. – М. : Изд-во иностранной литературы, 1959. – 439 с.
29. Теоретическая грамматика английского языка // Отв. ред. Бурлакова В. В. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1983. – 253 с.
30. Харитончик З. А. Имена прилагательные в лексико-грамматической системе современного английского языка / З. А. Харитончик. – Минск : Вышэйш.школа, 1986. – 93 с.
31. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса / Н. Хомский. – М. : Изд-во МГУ, 1972. – 259 с.
32. Части речи. Теория и типология / Отв. ред. В. М. Алпатов. – М. : Наука, 1990. – 268 с.

Інформаційні ресурси

27. <http://www.wikipedia.com>
28. <http://www.foreign.univ.kharkov.ua>
29. <http://www.university.kherson.ua>

Навчально-методичне видання

Теоретична граматики

**Методичні вказівки до організації самостійної роботи з дисципліни
для студентів денної та заочної форм навчання
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і література (англійська))**

Укладачі: О.В. Липчанко-Ковачик

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
продукції ДК № 6984 від 20.11.2019 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>